

sygn. akt XVII AmC 4854/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia SO Małgorzata Perdion-Kalicka

Protokolant: sekretarz sądowy Jadwiga Skrzyńska

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa M. R.

przeciwko J. P. i G. F. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą Serwis (...) S.C. F. i P. z siedzibą w W.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje J. P. i G. F. wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści „**Wysokość odszkodowania za szkody nie może przekraczać wysokości opłaty Serwisu za wykonanie usługi**”;

II. zasądza od J. P. i G. F. solidarnie na rzecz M. R. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje pobrać od J. P. i G. F. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony;

IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym solidarnie na koszt J. P. i G. F..

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

Sygn. akt XVII AmC 4854/12

UZASADNIENIE

Powódka M. R. wniosła pozew przeciwko J. P. i G. F. prowadzącym działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod firmą Serwis (...) S.C. F. i P. z siedzibą w W., o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści:

„Wysokość odszkodowania za szkody nie może przekraczać wysokości opłaty Serwisu za wykonanie usługi.”

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że pozwani prowadząc działalność gospodarczą w ramach której posługują się serwisem internetowym, w którym zamieścili pod adresem internetowym (...), „Regulamin świadczenia usług konsularnych” obowiązujący od dnia 15 marca 2009 roku. Wg stanu na dzień 19 kwietnia 2012 r. przedmiotowy regulamin zawierał 7 paragrafów i w §6 pkt. 7 regulaminu znajdowało się postanowienie o wskazanej wyżej treści. W ocenie powoda, „Regulamin świadczenia usług konsularnych” stanowi wzorzec umowny a treść zakwestionowanego postanowienia regulaminu wypełnia znamiona zachowania, o którym mowa w art. 385³ pkt 2 k.c.

W odpowiedzi na pozew pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania, złożyli także szereg wniosków dowodowych. W uzasadnieniu odpowiedzi pozwani wskazali, że powódka nie wykazała, aby regulamin był adresowany do konsumentów, postanowienia umów zawieranych przez pozwanych z kontrahentami są uzgadniane indywidualnie i nie kształtują praw kontrahentów pozwanych w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz wskazali, że powódka nadużywa w niniejszym postępowaniu prawa podmiotowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwani J. P. i G. F. prowadzą działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod firmą Serwis (...) S.C. F. i P. w W.. W ramach prowadzonej działalności pozwani świadczą usługi konsularne polegające na pomocy w załatwianiu formalności w urzędach konsularnych i przedstawicielstwach dyplomatycznych, w szczególności na doradztwie i pośrednictwie w uzyskaniu wiz i w legalizacji dokumentów. W prowadzonej działalności gospodarczej posługują się wzorcem umownym o nazwie „Regulamin świadczenia usług konsularnych”. W §6 pkt 7 (...) znajduje się postanowienie o treści:

„Wysokość odszkodowania za szkody nie może przekraczać wysokości opłaty Serwisu za wykonanie usługi.”

Powyższe ustalenia nie były sporne w toku procesu.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawartej z konsumentem nie uzgodnione z nim indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i w konsekwencji rażąco naruszają jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Uznanie zatem konkretnego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania z konsumentami wymaga stwierdzenia, że spełnia ono łącznie następujące przesłanki:

1. nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem, czyli zostało narzucone konsumentowi,
2. nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
3. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami,
4. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta.

Badanie abuzywności klauzul, które ma miejsce w postępowaniu przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dokonywane na podstawie art. 479³⁶ - 479⁴⁵ k.p.c., ma charakter badania abstrakcyjnego, w oderwaniu od łączącej strony umowy. Oznacza to, że Sąd ogranicza się w tym postępowaniu tylko do badania postanowienia wzorca, które nie dotyczy głównych świadczeń stron, w kierunku jego zgodności z dobrymi obyczajami i naruszania interesu konsumentów. W szczególności Sąd nie bada czy dane postanowienie wzorca było narzucone konsumentowi, bowiem rozważania w tym kierunku są możliwe jedynie w odniesieniu do umów już zawartych w oparciu o wzorzec, i są analizowane przez sądy powszechne w razie zaistnienia indywidualnego sporu na tle konkretnej zawartej umowy. Natomiast w odniesieniu do wzorców umów analizowanych abstrakcyjnie kwestia ta nie podlega rozpatrywaniu, gdyż już samej istoty wzorców umów lub regulaminów wynika, że są to uregulowania wykreowane jednostronnie przez przedsiębiorcę i które są narzucane konsumentowi a zawarcie umowy w oparciu o nie ma charakter adhezyjny

Wobec tego, że klauzula nie dotyczy także głównych świadczeń stron, to przedmiotem badania Sądu stała się jej ewentualna sprzeczność z dobrymi obyczajami, jak również ustalenie, czy ukształtowane nią prawa i obowiązki stron nie naruszają rażąco interesów konsumenta.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać więc działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające na niekorzyść od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny. Mogą tu bowiem wejść w grę także inne aspekty, jak choćby zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp.

Należy także wskazać, że klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ § 1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami, zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ §1 k.c. Stypizowane klauzule stwarzają niejako domniemanie, że ich zamieszczenie w regulaminie rażąco narusza interesy konsumentów a także jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, co nie oznacza, że przedsiębiorca nie może owego domniemania obalić w toku postępowania.

Sąd uznał, że zakwestionowane w pozwie postanowienie o treści: "Wysokość odszkodowania za szkody nie może przekraczać wysokości opłaty Serwisu za wykonanie usługi." stoi w sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza interesy konsumentów, a w konsekwencji jest niedozwolonym postanowieniem umownym.

Zgodnie z art. 471 k.c. dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zakres tej odpowiedzialności można rozszerzyć albo ograniczyć, z tym że nieważne jest zastrzeżenie, iż dłużnik nie będzie odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną wierzycielowi umyślnie (art. 473 k.c.).

Powołane przepisy, poza regulującymi możliwość wyłączenia odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie, mają charakter dyspozytywny. Oznacza to, że strony stosunku cywilnoprawnego mogą je umownie modyfikować. Należy podkreślić, że dyspozytywne uregulowania kodeksu cywilnego zawierając wzorcowe wyważenie wzajemnych interesów stron umów zawieranych na gruncie prawa cywilnego, zapewniają równowagę i neutralne ukształtowanie ich uprawnień oraz obowiązków. W sytuacji, gdy przedsiębiorca w „narzucanym” wzorcu umowy odstępuje od dyspozytywnego uregulowania kodeksowego na niekorzyść konsumentów, ich interesy doznają uszczerbku.

Mocą zakwestionowanej klauzuli umownej, pozwani ograniczyli swoją odpowiedzialność odszkodowawczą za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem umowy do z góry określonej wysokości. Wysokość ta co prawda nie jest określona kwotowo, jednakże jej wysokość ulega doprecyzowaniu w chwili określenia opłaty za zleconą pozwanym usługę. Przyjęte w regulaminie pozwanych rozwiązanie w sposób sprzeczny z prawem ogranicza odpowiedzialność pozwanych w stosunku do konsumentów, co jest sprzeczne z przytoczonymi wyżej przepisami kodeksu cywilnego, ponieważ stawia przedsiębiorcę w sytuacji korzystniejszej od przewidzianej tymi przepisami. Na wypadek zaistniałej szkody, odpowiedzialność pozwanych została ograniczona do z góry założonej wysokości, podczas kiedy kodeks

cywilny rządzi się zasadną pełnego odszkodowania i konsument ma prawo żądać od przedsiębiorców odszkodowania równego wysokością z poniesioną szkodą.

Nadto, zakwestionowana klauzula umowna mieści się w zakresie postanowienia art. 385³ pkt 2 k.c., zgodnie z którym w razie wątpliwości za niedozwolone uważa się postanowienia umowne wyłączające lub istotnie ograniczające odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. W świetle ugruntowanego orzecznictwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2006 r., sygn. akt I CK 297/2005) naruszenie jednego z postanowień art. 385³ kc przesądza o jednoczesnym naruszeniu art. 385¹ § 1 kc, który definiuje pojęcie postanowienia niedozwolonego.

Wymienione przyczyny wskazują, zdaniem Sądu, na ukształtowanie obowiązków konsumenta w spornym postanowieniu w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, który narusza rażąco interesy tego konsumenta (art. 385¹ § 1 kc). Mając na uwadze powyższe Sąd uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami zakwestionowanej klauzuli umownej na podstawie art. 479⁴² § 1 kpc.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c. obciążając nimi w całości pozwanych stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.. W myśl art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. koszty te stanowiły koszty zastępstwa procesowego w wysokości 360 zł określonej w § 18 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1348 ze zm.).

Opłatę sądową w wysokości 600 zł, od wniesienia której powód był zwolniony, Sąd postanowił obciążyć pozwanych na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 oraz art. 113 ust. 4 w zw. z art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r., nr 90, poz. 594 ze zm.).

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ § 1 k.p.c., obciążając kosztami pozwanych.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka